

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

De Indulgentijs. Circa quæstiones 25. 26. & 27.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

beneficium simplex; non autem ad Ordines sacros, aut beneficium curatum. Ita communiter Doctores. Vnde sequitur, Episcopum non videri posse dispensare cum illegitimo ad canonicatum Ecclesie cathedralis. Ratio est; quia Concilium Tridentinum sess. 24. cap. 12. statuit, vt omnes canonicatus Ecclesie cathedralis habeant annexum Ordinem sacrum, ad quem Episcopus non potest dispensare cum illegitimo.

Aduerte tamen: Quando hoc impedimentum est occultum, probabile esse, Episcopum posse in eo absolute dispensare ad omnia: nam tunc cen-

setur esse ex delicto occulto, scilicet ipsorum parentum; ac proinde videtur concedi dispensatio per caput 6. sess. 24. Etsi enim omnis dispensatio strictè sit interpretanda, cum sit odium Iuris; facultas tamen dispensandi est late interpretanda, præsertim quæ concessa est Episcopis: tum quia ipsis, seposita reseruatione superioris, per se competit; tum quia beneficium Principis quod non est in præiudicium tertij, late interpretandum est, vt docet Glossa in Clement. Primam, De officio Vicarij, quam sequuntur omnes.

An, & quouisque tollatur per Episcopis.

D E

INDVLGENTIIS.

Circa Quaestionem 25. 26. & 27.

1
Varie acceptiones Indulgentie

NOta, nomine *Indulgentia* generatim significari quandam iuris relaxationem; nempe, quando cum aliquo minus seuerè agimus, quàm pro nostro iure possemus. Apud Patres accipitur interdum pro remissione peccatorum; vt patet apud Cyprianum epistolâ ad Iubaianum; & apud Hieronymum in Comment. cap. 4. Danielis; idque meritò, quia in remittendis peccatis, quoad culpam & pœnam Deus maximè de suo iure remittit. Sed postea ac commodatum est hoc nomè ad significandam propriè condonationem pœnæ temporalis. Nam vulgò etiam parentes dicuntur *Indulgentes*, quando filios non castigant; & castigationis condonatio vocatur *Indulgentia*. Ita accipitur in proposito, & potest sic describi: *Indulgentia est remissio pœnæ temporaria, ob culpam actualem Deo debita, per auctoritatem Ecclesiasticam extra Sacramentum facta, per applicationem earum satisfactionum, quæ in communi thesauro Ecclesie sunt repositæ.*

CAPVT I.

De potestate conferendi Indulgentias.

DVBIVM I.

Vtrum in Ecclesia sit potestas conferendi Indulgentias?

2
Hæretici negantes.

NOtandum est: Primos qui hanc potestatem negauere, fuisse Waldenses, vt docet Alphonsus à Castro *De hæresibus*, Verbo *Indulgentias*: quos secutus est Ioannes Wicleff, vt patet ex Concilio Constantiensi sess. 8: hunc Lutherus, Lutherum Calvinus, & alij hæretici nostri æui. Vide Lutherum apud Rosensem in assertionem articuli 18. & 19. vbi dicit, *Indulgentias non valere ad remissionem pœnæ*; & articulo 20. *Non esse salutare*: Calvinus lib. 3. *Institut.* cap. 5. docet esse *figmenta*.

Veritas Catholica affirmat.

Sed veritas Catholica est, *Esse in Ecclesia potestatem concedendi Indulgentias*, id est, condonandi pœnas peccatis debitas extra Sacramentum. Patet ex Concilio Tridentino sess. vltimâ, vbi damnat anathemate eos, qui dicunt *Indulgentias esse inuiles*;

vel eas concedendi in Ecclesia potestatem esse negant. Et ex Concilio Constantiensi sess. 8. vbi damnantur articuli Wicleff, inter quos 42. est: *Fatum est credere Indulgentijs Papæ & Episcoporum.* Et ex Bulla Leonis X. quæ habetur in tomo 4. Conciliorum, pag. 700. vbi damnantur sex articuli Lutheri de Indulgentijs.

Probatum Primò ex varijs Scripturæ locis. Primus locus est Ioannis 20. v. 23. *Quorum remisseritis peccata, remittuntur eis.* Hic Dominus dat Ecclesie Prælati potestatem remittendi peccata. Atqui nomine *remissionis peccatorum*, in Scripturis nõ solû significatur remissio culpæ, sed etiâ pœnæ temporalis: Psalmo 50. v. 4. *Amplius laua me ab iniquitate mea.* quod multi intelligunt de remissione pœnæ temporalis: Numer. 14. v. 20. *Dimisi iuxta verbum tuum*, id est, dimisi peccatum quo ad vindictam temporariam: & alibi sæpè. Ergo dat hęc etiam potestatem remittendi pœnam temporale.

3
1. Probatum ex Scripturis.

Ioannis 20.

Dices: Dominus hęc solum dat potestatem remittendi peccata per Sacramentum Pœnitentiæ: ergo non rectè colligitur Sacerdotem ea posse remittere extra Sacramentum.

Respondeo: Principaliter quidem datur potestas remittendi peccata per Sacramentum; secundariò tamen etiam extra Sacramentum. Si enim dedit Ecclesie potestatem remittendi culpam & pœnam æternam per suam sententiam, quam voluit esse Sacramentum; multò magis ei dederit potestatem remittendi pœnam temporalem, si causa subit. Confirmatur ex Cyrillo lib. 12. in Ioan. cap. 56. vbi dicit, Paulum huius potestatis auctoritate fornicarium illum Corinthium, quem prius in perniciem carnis tradiderat, rursus recepisse; nempe condonatâ vindictâ, ne maiore tristitiâ absorberetur. Atqui Paulus hoc extra Sacramentum fecit; absens enim erat.

Alius locus est Matthæi 16. v. 19. *Tibi dabo clauas regni cœlorum.* Ad clauas regni cœlorum pertinet impedimenta cœli tollere: atqui non solum culpa, sed etiam reatus pœnæ impedit cœli ingressum: ergo data est Ecclesie potestas tollendi hunc reatum, alioquin claues essent imperfectæ, neque possent cœlum aperire. Vnde Theophylactus in hunc locum; *Clauas*, inquit, *intelligas, quæ ligant & soluant, hoc est, delictorum vel indulgentias, vel pœnas.*

Matth. 16.

Tertius

Matth. 18.

Quid propriissime
aliquem
solui.

Tertius locus Matth. 18. v. 18. omnibus Apostolis, & in ipsis omnibus Ecclesie Prælatibus dicitur, *Quæcunque alligaueritis super terram, erunt ligata & in caelis: & quæcunque solueritis super terram, erunt soluta & in caelis.* Hic amplissima potestatis ligandi & soluendi promittit; atque propriissime dicitur quis solui, quâdo à debito pœnæ absoluitur: ergo hic istud continetur.

Dices, Hæc potestas intelligenda est exerceri mediante Sacramento.

Contrà: Quia Potestas ligandi non astringitur Sacramento, ergo neque Soluendi. Confirmatur, quia sub potestate soluendi continetur etiam potestas dispensandi in votis, iuramentis, & legibus Ecclesiasticis, & absoluendi ab excommunicatione, aliisque censuris: ergo non solum exercetur per Sacramentum, sed etiam sine Sacramento.

Dices, Si potestas soluendi à peccatis nõ astringitur Sacramento, ergo etiam Ecclesia poterit remittere culpam mortiferam & pœnam æternam sine Sacramento.

Respondeo, Negando Consequentiam: Quia datur potestas remittendi culpam iuxta naturam & conditionem culpæ, & pœnam iuxta conditionem pœnæ. Conditio autem culpæ est, vt nequeat remitti sine internâ aliquâ renouatione, quam ministri Ecclesie non possunt in alijs facere, nisi mediante Sacramento. Reatus autem pœnæ temporalis, vt tollatur, non postulat vllam internam mutationem, sed fit per condonationem extrinsecam; vnde extra Sacramentum fieri potest.

2. Cor. 2.

Quartus locus, 2. ad Corinth. 2. v. 10. *Cui aliquid donastis, & ego; nam & ego quod donauit, si quid donauit propter vos in persona Christi.* Hic Apostolus dicit se condonare pœnitentiam iniunctam incestuoso, ne maiore tristitia absorbeat; nam per condonationem intelligit remissionem pœnæ impositæ, vt notauit hic Ambrosius, Theodoretus, Theophilactus, Anselmus, Oecumenius. Quòd autem hæc donatio rata fuerit apud Deum, ex eo pater, quod Apostolus dicat se donare in persona Christi, id est, Christi auctoritate, tanquam Christi vicarius, qui dixit; *Quæcunque ligaueritis super terram, erunt ligata & in caelis.* Ita Ambrosius & Anselmus in hunc locum, & Cyrillus supra lib. 12. cap. 56. in Ioannem. Vnde hæc condonatio non minus erat efficax, quàm si à Christo facta fuisset, vt notant Glossa & Anselmus.

4

2. Probat
ex Conci-
lij & Pa-
tribus.

Probatur Secundò, Ex Concilijs & Patribus. Ex quibus constat in Ecclesia semper fuisse vsum remittendi pœnas peccatis debitas iustis de causis. Nam penes Episcopum erat, habita ratione personarum, peccatorum, & promptitudinis agendæ pœnitentiæ, remittere de pœnitentia iniunctâ; quod nihil est aliud, quàm *Indulgentias concedere.* Patet hoc ex Concilio Ancyranò cap. 2. circa annum Domini 308. sub Siluestro I. vbi in arbitrio & potestate Episcoporum dicitur esse, vt Diaconis lapsis in persecutione, aliquid pœnitentiæ imminuant. Et cap. 5. *Episcopum hanc habere licentiam oportet, vt perspectâ singulorum [pœnitentium] conuersatione, normam regulamque conuersationis attribuat;* id est, vt humanius agens, secundum vitæ modum, tempus alicui pœnitentiæ breuiare possit. Et ex Concilio Nicæno cap. XI. vbi dicitur, *Episcopo licere humanius aliquid cogitare circa eos, qui aliquod tempus seruenter pœnitendo expleuerint.* Vide etiam Concilium Laodicenum can. 2. sub Siluestro I. &

Nicænum.

Laodice-
num.

Carthaginense IV. can. 76. sub Anastasio I. An. Cartheg. Domini 436.

Idem Confirmatur ex Tertuliano lib. ad Martires circa principium; *Quam pacem, inquit, quidam in Ecclesia non habentes, à Martyribus in carcere exorare consueuerunt, eam in vobis custodire debetis, vt si forte alijs eam dare possitis.* In quem locum vide Pamelium. Et ex Cypriano varijs epistolis vt epistolâ, 11. 12. 13. 14. & 52. Erat enim consuetudo, vt lapsi in persecutione, quibus grauis & longa pœnitentia erat agenda, adirent Martyres & Confessores, qui pro fide Christi multa erant perpessi, vel adhuc in vinculis detinebantur, & ab illis impetrarent libellos, vel litteras ad Episcopos, vt eis propter Martyrum merita pœnas iniunctas condonarent. Eiusdem relaxationis meminerunt Basilius can. 54. & 74. ad Amphilochiû, vt habet Balsamon; & Gregorius Nyss. epist. ad Latoium apud Balsamonem, & Methodius Episcopus Constantinopolitanus, apud eundem in fine, & Innocentius I. epist. 1. ad Decentium c. 7. & Chrysostomus lib. 2. de Sacerdotio. Atqui relaxatio pœnitentiæ constituta est Indulgentia quædam. Neque dici potest hanc condonationem non fuisse ratam apud tribunal Dei; tum quia fiebat in personâ Christi ab Episcopis, licet propter Martyrum merita; tum quia alioquin Martyres illi & Episcopi pessimè pœnitentibus consulissent, & potius maleficium, quàm beneficium contulissent.

Expressius autem de Indulgentijs habemus circa annum Domini 1088. quando propter necessitatem Ecclesie, ad excitandos animos fidelium concessæ sunt Indulgentiæ ab Urbano II. in Synodo Claromontanâ, proficiscentibus contra infideles, vt scribit Nauclerus, Abbas Vspergensis in Chronico, & alij. Idem fecit Alexander III. circa annum Domini, 1160. & Innocentius III. in magno Concilio Lateranensi circa annum Domini 1220. Vide Capit. *Excommunicamus*, De hæreticis, §. *Catholici*: Et Capit. *Cum ex eo*, de Pœnitentijs & remissionibus.

Deinde circa annum 1300. Bonifacius VIII. fanciens Iubilæum centesimo quoque anno habendum, insinuat esse rem antiquam: quod Iubilæum paulò post Clemens VI. reuocauit ad annum 50. & postea Sixtus IV. ad annum 25. vt habetur in Extrauagante de Pœnitentijs & remissionibus. Idè patet ex Concilio Constantiensi, & Tridentino citatis.

Probatur Tertio: Ratione. Primò, Ecclesie data est potestas obligandi ad pœnas pro peccatis subeundas, vt supra dictum est. Cur non etiam sit data potestas ex causa eas dissoluendi? præsertim cum Deus pronior sit ad misericordiam, quàm ad vindictam.

Secundò: In omni Republica perfecta non solum Princeps & Magistratus habent potestatem delicta puniendi, sed etiam punitionem ex causa condonandi: ergo Ecclesia, quæ diuina quædam & perfectissima Respub. est, similem potestatem habebit, sublimiorè tamen, suoque fini cõgruentem: Nempe, quæ etiam apud Deum effectum habeat, à quo ipsa omnem potestatem immediate accepit.

Tertio: Adde hanc potestatem esse Ecclesie valdè vtilem ad eius bonam administrationem, ad populi pietatem excitandam, ad religionis Christianæ

Tertul.
CyprianusMos vetus
impetrandi
à Martyri-
bus litteras
condona-
torias.Indulgenti-
æ datae profi-
cisciscentibus
contra infi-
deles.Concessio
Iubilæi.3. Probat
Ratione.

Christianæ studium & amorem; præsertim cum ea sit hominû conditio, vt sensim rigor disciplina languescat, & à pœnitentijs subeundis magis magisque abhorreat, vt merito oportuerit mitiori modo illorum saluti tandem consulere.

Ex dictis patet, vsum Indulgentiarum non esse recentem, neque à quadringentis annis primùm exortum, sed iam inde à temporibus Apostolorû extitisse, etsi parciozem, quam ab annis 500. in quo decepti sunt quidam Catholici, qui putârunt à 400. vel 500. annis earum vsum cepisse; hoc enim verum non esse patet ex suprâ dictis. Nam Alexander III. in illo Capitulo Quod autem, De pœnitentijs & remissionibus, loquitur de Indulgentijs tanquam de re iam pridem vsitatâ. Similiter Innocentius III. in Concilio magno Lateranensi. Ante tamen illud tempus parcior fuit earû vsus, eò quod primis temporibus fideles essent feruentiores, & promptiores ad sua peccata vindicanda. Vnde Patres illam seueritatem pœnitentiarum retinuerunt quamdiu licuit. Verùm vbi ceperunt abhorreere omnino ab illa asperitate, & languescere ad bona opera, necessarium fuit aperire thesaurum Indulgentiarum, vt saltem hac benignitate allecti, studium religionis Christianæ, & suam salutem non negligerent. Quò fit, vt, si moderatè fuerint, non eneruent disciplinam Ecclesiasticam, sed potiùs corroborent, dum eul-tum pietatis in fidelibus excitant.

D V B I V M I I.

Virum in Ecclesia sit aliquis thesaurus satisfactorum, ex meritis & satisfactionibus Christi & Sanctorum, cuius dispensatio in concedendis Indulgentijs interueniat?

Negar. Maronius & Angelus.

Franciscus Maronius inter Catholicos negat extare huiusmodi thesaurum, quem sequitur Angelus Verbo Indulgentia, num. 9. Fundamentum eorum est, quia merita Christi plenè illi sunt remunerata: propter enim illa exaltatus est, & accepit nomen, quod est super omne nomen, ad Philip. 2. Sanctorum quoque merita fuerunt ipsis remunerata, etiam supra condignum: quare ex his nihil superest, quod alijs applicetur.

Afferio est Catholicus.

Clemens VI.

Leo X.

Respondeo & Dico Primò: Certum est in Ecclesia esse quendam thesaurum, qui consistit primariò meritis & satisfactionibus Christi: secundariò meritis & satisfactionibus Sanctorum. Est definita à Clemente VI. Extrauag. Vniuersus, vbi dicitur, *Christum per copiosissimam sui sanguinis effusionem, infinitum thesaurum Ecclesia militati reliquisse, ad cuius thesauri cumulum B. Dei Genitricis, omniamque electorum à primo iusto vsque ad vltimum merita, administratum prestare noscuntur.* Et à Leone X. in Bulla damnationis articulorum Lutheri, vbi inter cæteros damnatur iste articulus 17. *Thesaurus Ecclesie, vnde Papa dat Indulgentias, non est Christi & Sanctorum.*

Prob. de satisfactoribus Christi.

Probatur de meritis & satisfactionibus Christi: Quia hæc sufficiunt pro exhauriendis totius mundi peccatis, tam secundum pœnam, quam secundum culpam, modo applicentur: si enim omnes crederent & baptizateatur, Christi satisfactoribus per baptismum applicata omnia debitum pœnarum colerent.

De Satisfactionibus Sanctorum, Probatur Pri-

mò: Quia in operibus bonis est vis merendi, & vis satisfaciendi, quæ duo sunt distincta, vt supra dictum est. Sanctis autem, etsi plenè & supra condignum opera bona sint remunerata quoad vim meritoriam, non tamen remunerata sunt quoad vim satisfactoriam; non enim tantum pœnarum debebant, quantum persoluerunt; vt patet ex illo Job. 6. v. 1. *Vtinam appenderentur peccata mea quibus iram merui, & calamitas quam parior, in statera. Quasi arena maris hæc grauior apparet.* Patet etiam ex afflictionibus B. Virginis, quæ nunquam peccauit. Nullo etiam modo credibile est, S. Ioannem Baptistam, Apostolos, Martyres, & alios sanctissimos viros, qui plurima perpessi sunt, omnem illam afflictionem ex debito subisse. Manent ergo hæc afflictiones Christi & Sanctorum in acceptance diuina ad aliorum vtilitatem. Et hæc ratione vocantur thesaurus.

Prob. de satisfactoribus Sanctorum.

Probatur Secundò: Bona opera & afflictiones Sanctorum non solum merentur, vt ipsis detur præmium, quod ex iustitia debetur; sed etiam, vt illorum causâ Deus etiâ alijs beneficiat: id enim obsequijs amicorum iure amicitia debetur. Ergo etiâ si poneremus illa esse plenè remunerata quoad debitum iustitiæ, tamen non sunt plenè remunerata quoad debitum amicitia. Ergo sic semper manent in acceptance diuina, vt vltèriùs remunerationem accipiant.

Ex dictis patet solutio rationis Francisci Maronij de meritis Sanctorum. Quòd autem ait de meritis Christi, omnino falsum est. Non enim hæc plenè remunerata sunt ipsi Christo quoad debitum iustitiæ, vt alibi dictum est; præsertim cum ipsius meritum non fuerit destinatum ad ipsi gloriam promerendam, sed ad generis humani salutem.

Thesaurus hic nunquam potest deficere.

Dico Secundò: Hunc thesaurum nunquam posse deficere. Est communis Doctorum. Probatur: Quia merita & satisfactiones Christi non possunt exinaniri, cum superent omnem omnium hominum malitiam: sunt enim per se infinita virtutis, tum in ratione meriti, tum in ratione satisfactionis. Merita verò & satisfactiones Sanctorum, etsi exhauriri possint, quatenus illis ex iustitia aliquid debitum esse potest; non tamen exhauriri possunt quatenus iure amicitia, & ex congruo illis aliquid debetur. Nam illis amicitia aterna est cum Deo, semperque decet Dei charitatem & liberalitatem, vt propter amicorum suorum merita & patientiam semper beneficiat ijs, qui ad ipsorum opem confugiunt. Itaque non possunt exhauriri quoad vim impetrandi, quam habent ex congruo.

Ecclesia habet potestatem ex hoc thesauro dispensandi.

Dico Tertio: In Ecclesia esse potestatem ex hoc thesauro fidelibus dispensandi: Definitur à Clemente VI. suprâ, vbi dicitur: *Quem thesaurum non in sudario repositam, non in agro absconditum, sed per B. Petrum celi Clauigerum, eiusque successores, suos in terris vicarios, commisit fidelibus salubriter dispensandum.*

Ratio est, Primò: Quia in omni Republica perfecta debet esse potestas dispensandi bona communia. Atqui hic thesaurus, sicut & Sacramenta, pertinet ad bona communia Ecclesie. Secundò: Dominus Ecclesie reliquit potestatem dispensandi Sacramenta, & per Sacramenta ipsius merita ad remissionem culpæ & pœnæ aeternæ, idque etiam in suos inimicos: ergo multò magis reliquit illi potestatem dispensandi ex causa ipsius satisfactoribus.

satisfactionis in suos filios & viua membra, ad remissionem poenae temporalis. Si enim iudicauit Ecclesiam suam dignam tam magna potestate dispensandi, cur negauerit illi minorem? Neque necesse erat vt haec dispensatio fieret per Sacramenta, cum remissio poenae temporalis non requiratur gratiae infusionem. Tertio: Quia dubitandum non est, quin Sanctorum, dum in hac vita erant, voluntas fuerit, saltem implicita, vt labores & passiones illorum, quantum fieri posset, prodesse omnibus Ecclesiae membris; vt colligi potest ex locis Cypriani supra nu. 4. citatis.

11 Aduertendum tamen est: Etsi satisfactiones Christi & Sanctorum diuerso modo nobis valeant, tamen Sanctorum satisfactiones non solum nobis applicantur, vt efficiamur digni, qui a poenis peccatum nostrorum pretio sanguinis Christi liberemur, vt quidam docuerunt: sed etiam per illas redimuntur ipsae poenae, quamuis ex congruo, dum nobis applicantur. Nam si ipsum debitum poenae praecise consideretur, id est, non vt est in alio subiecto, offertur Deo per satisfactiones Sanctorum aequalens: nam ipsi Sancti in seipsis tantundem poenarum per huiusmodi afflictiones ex condigno redimere potuissent. Neque ideo ipsi dicuntur sui ipsorum, vel aliorum Redemptores, nisi secundum quid; id est, secundum quoddam debitum poenae temporalis, idque sub Christo, quomodo Eleemosynis, & alijs bonis operibus dicuntur redimi peccata: Daniel. 4. Prouer. 16. Nam hanc virtutem acceperunt ex gratia Christi, quae merito passionis illius collata est: vnde ipse ubique censetur principalis causa.

Ideo tamen non sunt proprie nostri redemptores.

12 Papa & Concilium Generale dant Indulgentiam plenariam.

D V B I V M I I I.
Quinam in Ecclesia habeant potestatem conferendi Indulgentias?

Respondeo & Dico Primo: Summus Pontifex, hoc ipso quo legitime est electus, iure diuino habet plenitudinem potestatis in Indulgentijs conferendis, siue tunc habeat ordinem Episcopatus, siue non. Est certa & communis. Patet: quia hoc ipso, quo legitime eligitur, accipit immediatè à Christo omnem potestatem iurisdictionis, quam Christus Ecclesiae concessit. Potestas autem Indulgentiarum est potestas iurisdictionis, non Ordinis, cum extra Sacramentum dentur Indulgentiae: ergo

Dico Secundo: Etiam Concilium Generale habet potestatem concedendi plenariam Indulgentiam. Ita Nauar. Tractatu De Indulgentijs, notabili 31. num. 2. & Sotus d. 21. q. 1. art. 2. Ratio est: Nam huius Concilij est summa in vniuersam Ecclesiam, quamuis sub Pontifice, auctoritas, idque ex coitione & consensu conuenientium.

Dico Tertio: Episcopi etiam habent potestatem Indulgentiarum, sed restrictam. Nam Innocentius III. in Concilio magno Lateranensi statuit, vt Episcopi in Basilicarum dedicatione non vltra annum, in anniuersario vero dedicationis non nisi 40. dies de iniunctis poenitentijs Indulgentias concedere possint; iubetque hanc mensuram etiam in caeteris non excedi. Vbi illud, De iniunctis, etiam ad annum referri debet, iuxta Doctorum explicationem. Vide Capit. Cum ex eo, de Poenitentijs & remissionibus.

Quod si ipsi praedictum modum exceperint,

13 Episcopi quantum dant potestatem.

Indulgentiae vires non habebunt; vt patet ex declaratione Bonifacij VIII. Cap. Indulgentia, de Poenitentijs & remissionibus, in 6. Notandum tamen: Quod talis concessio valebit quoad eam partem, quam iure poterant dare. Nam Vtile ab inutili separari potest; vt ibidem probat efficaciter Glossa citans Panormitanum, & Ioan. Andream. Idem sentit Nauarrus notab. 31. num. 16. Silvester verbo Indulgentia, num. 15. Sotus dist. 21. q. 2. art. 2. & plerique alij. Nulla enim est ratio, cur Pontifex velit talem concessionem esse irritam, etiam ex ea parte, quae iuri non repugnat.

Aduerte: Episcopum non posse dare Indulgentias, nisi suis subditis; vt expressè habetur in Capit. Quod autem, de Poenit. & remission. in 6. Ex eodem tamen Capitulo rectè colligitur, Indulgentias Episcopi posse prodesse non subditis, de licentia proprii Iudicis, id est, proprii Episcopi.

An autem Parochus possit suo subdito facere hanc potestatem accipiendi Indulgentias ab alieno Episcopo, est dubium. Quidam existimant non posse. Ita Corduba q. 11. de Indulgentijs & Speculator in Cap. Nostrum, de Poenitentia & remissionibus. Probabile tamen est, posse dare. Ita tenet Nauar. notab. 31. num. 13. & Paludanus dist. 20. q. 4. ar. 3. Ratio est: quia Parochus potest alteri suum subditum in fauorabilibus subijcere, cum id non cedat in vllum praedictum proprii Episcopi.

Dices, Si Episcopus solum potest dare Indulgentias suis subditis, ergo Religiosi exempti non possunt obtinere Indulgentias Episcoporum.

Respondeo, Negando Consequentiam, quia exemptio concessa est in fauorem exemptorum; nempe in onerosis, non autem in fauorabilibus, si ipsi in illis se velint subijcere. Docet hoc Corduba q. 11.

Dico Quarto: Archiepiscopi possunt concedere Indulgentias non solum in sua Diocesi, sed etiam per totam Prouinciam, id est, in Diocesis Suffraganeorum. Patet ex Capit. Nostrum, de Poenitentia & remissionibus. Pari modo Primas intra limites sui Primatus, vt Archiepiscopus Toletanus per totam Hispaniam; Legatus intra limites suae legationis. Ita Nauar. notab. 31. num. 3. Vide eundem nu. 17. de summo Poenitentiaro & Cardinalibus, qui possunt concedere centum dies, non Iure scripto, sed Pontificis concessu.

Dico Quinto: Inferiores Episcopis, vt sunt Archidiaconi, Decani, Abbates, Parochi, nullam habent ordinariam potestatem Indulgentias concedendi. Vide Capitulum. Accedentibus, De excessibus Praelatorum. Imò nec Episcopi Vicarius generalis, vt docet Nauar. notab. 31. num. 6. & sequentibus.

Vtrum verò Capitulum Sede vacante hanc potestatem habeat, dubium est. Multi negant; sed probabilius videtur, habere, vt docet Nauar. n. 7. cum Panormitano. Ratio est; quia Capitulum succedit in totam iurisdictionem Episcopi Sede vacante, exceptis ijs, quae Iure excipiuntur: atqui Ius non excipit Indulgentiarum potestatem.

Notandum est: Quosdam Doctores existimare Confessorè posse in foro poenitentiae Indulgentias dare, dicendo, quando imponit poenitentiam: Impono tibi hanc poenitentiam, V. G. Septem Psalmos Poenitentiales, & dispenso tecum super residuo poenitentiae, quam deberes. Ita tenet Summa Rosella, verbo Indulgentia, n. 28. Angelus nu. 5. Armilla nu. 2. Item Archidia-

si modum excedant.

Si deus alieno subditio.

Cum venia Parochi.

Religiosi exempti eas lucrantur.

14 Quid possit Primas, Cardinalis, &c.

Quid possint inferiores Episcopi.

Quid Capitulum Sede vacante.

15 Quo Confessor in foro poenitentiae.

Archidiaconus, Panormitanus, Innocentius, Aluarus, Cardinalis Sabarella, & Bernardus Glossator Decretalium; quos citat Angelus & Rosella.

Sed contrarium est verius, quod tenent communiter reliqui Doctores, & iura ab alijs citata non probant illud; vt recte Nauarrus docet.

DVBIVM IV.

Utrum is, qui iure potestatem non habet Indulgentias conferendi, possit hanc consuetudine obtinere?

16

Respondeo: Si Pontifex omnino ignoret illam consuetudinem, aut cognita improbet, nulla per eam acquiritur potestas in Indulgentias. Nam potestas remittendi poenas in iudicio Dei debitas, non nisi vera auctoritate à Christo descendente, haberi potest. Si autē consuetudo illa Pontifici sit perspecta, & sic tolerata, vt approbari tacite videatur, tunc per eam verum ius acquiritur. Nam sicut ipse potest hoc ius conferre expressa voluntate, ita etiam tacite approbatione. Ita docet Antonius Corduba quaest. 10.

CAPVT II.

Quid sint Indulgentia.

DVBIVM I.

Utrum concessio Indulgentiarum formaliter sit absolutio à poenis debitis; an solutio pro ipsdem ex thesauro Ecclesiae?

17 Tres sententia.

Sunt tres sententiae. Prima est Francisci Maronij, Esse meram absolutioem à poenis peccatorum ex potestate Clauium, sine interuentu solutionis; quia putat non extare thesaurum vnde fiat solutio.

Secunda sententia est in altero extremo, scilicet, Esse solummodo solutionem pro debito poenarum. Ita Durand. in 4. dist. 20. q. 3. & 5. Palud. eadem dist. q. 4. D. Antonius 1. p. tit. 10. c. 3. Siluester Verbo Indulgentia, num. 3. & fauet D. Thomas hic qu. 25. art. 1. ad 2.

Quid sit indulgentia r i 140 rum?

Tertia sententia est media. Pro qua Dico Primò, Indulgentia, quae datur viuus, est absolutio à poena debita; interueniente tamen applicatione satisfactionum ex thesauro ad iustam poenae illius compensationem. Ita tenet Abulensis q. 90. in c. 16. Matthaei, Caiet. Tract. 15. c. 5. & 6. in tomo 1. Opusculorū. Dom. Soto d. 21. q. 2. a. 3. Petrus Soto lect. 2. de Indulgentijs. Richardus à Media-villā dist. 20. circa tertium principale, quaest. 1. & 3. Eandem insinuat D. Thomas in 4. dist. 20. art. 3. quaestiuicula 1.

Probarur, esse veram Absolutioem.

Prima Pars Probarur Primò: Quia concessio Indulgentiarum est actus potestatis Clauium; vt patet ex dictis dub. 1. c. 1. Atqui concessio Indulgentiarum non pertinet ad potestatem Ordinis, vt omnes fatentur; nam Episcopus ante consecrationem Indulgentias conferre potest: ergo ad potestatem iurisdictionis: ergo Ecclesia in concessione Indulgentiarum vtitur iurisdictione, & iuridicè absoluit à poenis peccatorum. Cōfirmatur ex nomine: quia non ille qui soluit pro altero, dicitur indulgere ei poenam, sed qui ex auctoritate eam remittit.

Probarur Secundò: Ex Capit. Quod autem, de Pœnitentijs & remiss. vbi Alexander III. aperte

respondet, Episcopus non posse conferre Indulgentias, nisi suis subditis, eaque alijs nō prodesset. Quia, inquit, nemo nisi à suo Iudice ligari, vel absolui potest: aperte ergo sentit concessionem Indulgentiarum esse iuridicam absolutionem.

Probarur Tertiò: Indulgentiae passim in iure & literis Pontificum, quibus conceduntur, vocantur peccatorū absolutiones, relaxationes, remissiones, cōdonationes. Vide Cap. Quod autē. Cap. Quod ex eo. Et Cap. Nostro, de Pœnit. & remission. Et Extrauagantem Bonifacij VIII. quae incipit, Antiquorum, eodē tit. inter Extrauagantes. Et Bullā Martini V. in fine Concilij Cōstantiensis. Et epistolā Gregorij VII. ad Clerum & populum Belluacensem.

Probarur Quartò: Quia aliqui priuatus possent cōcedere Indulgentias; potest enim per suas satisfactiones pro alterius debito soluere. Similiter Sacerdos in sacrificio Missae diceretur concedere Indulgentias; applicat enim Christi satisfactiones ad remissionem poenae temporalis. Quae tamen absurdè dicerentur. Constat ergo Indulgentias viuorum esse veram absolutionem.

Secunda Pars, Quod etiam interueniat dispensatio thesauri, certissima est, quidquid dixerit Michael Medina. Primò: Quia id aperte asseritur in Extrauagante, Vnigenitus. Secundò: Quia in Bulla Leonis X. cōtra Lutherum, damnatur iste articulus: Thesaurus, vnde Papa dat Indulgentias, nō est Christi & Sanctorū: qui tamē articulus verissimus esset, si nulla interueniret thesauri dispensatio. Tertiò: Remittere poenā sine vllā cōpensatione, est eius, qui habet supremam & independentem potestatem, qualis est in Deo; atqui Papa non habet potestatem, nisi Vicarij Christi; ac proinde nō potest remittere, nisi pro vt statuit Christus, qui pro omni culpā & poenā satisfecit. Quartò: In Sacramento poenitentiae peccator nō absoluitur à culpa vel à poena, nisi intercedente applicatione pretij Sanguinis Christi. Alia quoque Sacramēta nō liberant à culpā vel poena, nisi eiusdem pretij interuētū, iuxta illud 1. Ioā. 1. Sanguis IESV Christi Filij Dei emundat nos ab omni peccato: ergo multò minùs extra Sacramētū poterit quis absolui à poena, nisi eodem pretio mediante.

18 Probarur etiā interuenire thesauri dispensationē.

18

Probarur etiā interuenire thesauri dispensationē.

Notandū tamen, Quando Pontifex à poenā absoluit, non requiri aliquem actū, quo significet se applicare satisfactiones Christi & Sanctorum, aut soluere Deo per eandem. Nā hoc ipso, quo absoluit virtute Clauium, implicite censetur hanc applicationem & solutionē facere: sicut quando Sacerdos in Sacramento Pœnitentiae absoluit, non debet expressè intendere applicare pretiū Sanguinis Christi ad peccatorum expiationē, aut ad soluendum Deo pro debito peccatorū: nam satis hoc intendere censetur, dum intendit conferre Sacramētum. Si tamen expressè vellet non applicare has satisfactiones, & sola virtute Clauium absolueret, nihil efficeret; quia talis potestas non est in Ecclesia.

Hee dispensatio non debet fieri actu expresso.

Dico Secundò: Indulgentia, quae datur mortuis, non est absolutio facta per Ecclesiam, sed solutio & oblatio pretij, vt à Deo absoluantur. Sed de hoc infra.

Quid Indulgentia mortuorum?

Obijcitur Primò: Pontifex potest consequi Indulgentias, quas ipse alijs concedit: atqui non potest seipsum absolueret, quia nemo in seipsum iurisdictionem exercere, aut alteri in se eam tribuere potest, quidquid alij dixerint: ergo Indulgentia quae datur viuus non est absolutio.

19 1. Obiectio quod Papa lacrando Indulgentias, seipsū absolueret.

Cccc

Omilia

Solutur.

Omissis varijs responsionibus dicendum est, vt Pontifex consequatur Indulgentiam, satis esse, vt per modum solutionis & compensationis eam accipiat. Quâuis enim non possit seipsum absolueri, potest tamen, tanquam distributor thesauri Ecclesie, ex Christi & Sanctorum meritis accipere pro se compensationem, quâ Deo soluat. Ita Nauarrus notab. 20. num. 9. 10. 11.

2. Obiectio, quod actus iurisdictionis non possit operari in inuitum.

Obijcitur Secundò: Iurisdictionis potest exerceri in inuitum; potest enim quis etiam inuitus absolui ab excommunicatione, alijsque censuris: atqui Indulgentiæ non possunt conferri inuitis: ergo earum concessio non est actus iurisdictionis. Confirmatur: quia iurisdictionis non potest exerceri sine causæ cognitione: vnde etiâ in Sacramento Pœnitentiæ requiritur causæ cognitio. At Indulgentiæ conferuntur sine causæ cognitione. Ergo.

Solutur.

Respondet: Nô omnis actus iurisdictionis potest in inuitos exerceri, vt patet in Sacramento Pœnitentiæ; sed illud solum locum habet, quando ille actus non requirit necessariò aliquam dispositionem in sulcipiente; vt fit in absoluteione ab excommunicatione. Ad confirmationem: quando sententia nô fertur super aliquo facto particulari, sicut in Sacramento Pœnitentiæ; sed in genere & quasi sub conditione, non requiritur causæ cognitio; vt dum quis sic excommunicatur, si quis Clericum percusserit, sit excommunicatus: tales sunt omnes censuræ iuris. Indulgentiæ autem conceduntur in genere, & sub conditione; nempe, si tale opus preestitur; vnde non requirunt causæ cognitionem, nisi generatim; videlicet vt generatim causæ dignitas expendatur, propter quam conceduntur.

3. Obiectio, quod pœnæ Purgatorij nõ subint iurisdictioni Ecclesie.

Obijcitur Tertio: Pœnæ Purgatorij non subsunt iurisdictioni Ecclesie; atqui per Indulgentias liberamur à pœnis Purgatorij: ergo earum concessio non est iuridica absoluteio, sed tantum compensatio. Confirmatur: quia compensatio sufficiens est ad obtinendam remissionem pœnæ: ergo superuacanea est absoluteio.

Respondent quidam, Indulgentiam quatenus tollit pœnam iniunctam, esse absoluteionem iuridicam; sed respectu pœnæ quæ in Purgatorio luenda sit, esse solum solutionem. Verum hæc responsio non valet: nã Pontifex viuos etiâ à pœnis Purgatorij potest absolueri; vt colligitur ex Synodo Complutensi sub Sixto IV. vbi damnatur hæc propositio Petri Oxomensis, Papa non potest alicui viuo indulgere pœnam Purgatorij, id est, à pœna Purgatorij absolueri: indulgere enim propriè ad iurisdictionem pertinet. Vnde

Vera solutio.

Respondet: Debitum pœnæ Purgatorij, quamdiu homines viuunt, ad iurisdictionem Ecclesie pertinet, & ab eo potest Ecclesia directè viuos absolueri. Neque hoc mirum est, cum etiâ à debito pœnæ æternæ directè per sententiam iuridicâ absoluat viuos; vt patet in Sacramento Pœnitentiæ: habet enim *Claves regni cælorum*, id est, potestatem remouendi omnia impedimenta vitæ æternæ, vt Doctores interpretantur. In defunctos verò, iuxta veriore sententiam, iurisdictionem non habet. Ad confirmationem: Cōpensatio non sufficit ad pœnæ relaxationem, sed præterea opus est vt à iudice acceptetur, & reus propter illam absoluat. Vnde necesse est, vt vel Deus immediatè per seipsum hominem, pro quo exhibetur compensatio, à reatu pœnæ absoluat; vt fit in baptismo, & diu alius pro alio satisfacit: vel certè vt Vicarius ipsius quoto-

ritate diuinâ id faciat; vt fit in Sacramento Pœnitentiæ, in quo non solum est compensatio, sed etiam efficax absoluteio.

DVBIVM II.

Utrum Pontifex possit viuis dare Indulgentiam per solam solutionem ex thesauro Ecclesie, sine iuridica absoluteione?

Respondet: Possè, tum quia hoc modo conceduntur Indulgentiæ defunctis: tum quia Ecclesia habet plenam potestatem circa dispensationem sine absoluteione; sicut quando priuatus pro altero offert suas satisfactiones, quæ tamen alteri non valent, nisi ex congruo: satisfactiones autem Christi, quas Pontifex potest applicare, valent alteri ex condigno.

Nota tamen: Hunc modum concedendi viuis Indulgentias nõ esse vsitatū: nam alter est, qui fit per absoluteionem, est efficacior & certior. Absoluteio enim efficaciter remittit reatum pœnæ. Applicatio thesauri solum offert Deo pretiū, vt ipse dignetur remittere: vnde solum valet per modum impetrationis; sicuti eum quis offert pretium pro captiuo.

20
Potest id
Papa.

20
Is modus
fit minus
efficax, &
incuriosus.

CAPVT III.

De effectu Indulgentiarum.

DVBIVM I.

Utrum Indulgentia solum valeant ad remissionem pœnitentiæ iniunctæ, an etiâ ad remissionem eius quæ erat iniungenda: & consequenter an valeant ad remissionem pœnæ Purgatorij, quæ pœnæ iniungenda respondet?

Suppono Primò: Indulgentias non valere ad remissionem culpæ mortiferæ, vel pœnæ æternæ; hoc enim tantum fit per Sacramenta. Vnde quod in quibusdam concessionibus Indulgentiarum legitur, per illam Indulgentiam dari remissionem culpæ & pœnæ, intelligendum est de adiuncto simul Pœnitentiæ Sacramento, quod semper coniungi, imò præcedere debet, saltem in voto, priusquã Indulgentiam consequaris. Verius quoque est, eas non valere ad deletionem culpæ venialis, quia hæc requirit interiorè renouationem; vt alibi dictū est.

Suppono Secundò: Indulgentias valere ad remissionem pœnæ temporalis, quæ remissâ culpæ mortiferæ, vel venialis, luenda superest; non autem ad remissionem pœnarum siue civilium, siue ecclesiasticarum, quæ ad forum contentiosum spectant: quia alioquin disciplinam politicam & ecclesiasticam dissoluerent.

His positis: Caietanus opusc. 15. cap. 7. tom. 1. putat Pontificem quidem habere potestatem per Indulgentias relaxandi pœnas, etiam non iniunctas; tamen de facto omnes Indulgentias, quas cōcedit, esse tantum de pœnis in foro pœnitentiæ iniunctis. Idem tenet Petrus Soto lect. 2. de Indulgentijs; & quidam antiqui Doctores Scholastici, Albertus & Alfisiodorensis.

Respondet & Dico Primò: Quâdo in formulâ exprimitur Indulgentias dari de pœnitentijs iniunctis, probabilius est eam solum extendi ad pœnitentiæ actu à Confessario iniunctas. Est ferè communis. Vide Nauarrum relect. de Indulgentijs, notab. 11. nu. 12. & Antonium Corduba qu. 7. propof. 3.

Probatur Primò: Quia concessio Indulgentiarum strictè est interpretanda, et si enim materia videatur fauorabilis,

21
Indulgentia non valet ad remissionem culpæ mortiferæ, nec pœnæ æternæ.

21
Nec culpæ venialis.

21
Nec pœnarum siue civilium, siue ecclesiasticarum.

22
Quid sonat de pœnitentijs iniunctis.

favorabilis, tamen in Iure censetur odiosa, vt probat Nauarrus ex Iure. Nam ad Ecclesiasticum rigorem debilitandum aliquo modo pertinet: ergo non est extendenda vltra proprietatem verborum.

Probatur Secundo: Si Pontifex vellet illas Indulgentias intelligi etiam de iniunctis, non diceret de iniunctis: inepta enim esset illa locutio, & contra communem vsum.

Pij V. sententia.

Nec obstat quod Pius V. viuæ vocis oraculo dicatur hac de re cõsultus respondisse in hæc verba: Ego Pius V. auctoritate omnipotentis Dei, & Beatorum Apostolorum Petri & Pauli declaro, atque ita intelligo, quoties in aliqua Bulla conceditur Indulgentia tot vel tot annorum de penitentijs iniunctis, debere nõ solum de ijs, quæ sunt iniuncta à Confessore, sed etiam de ijs intelligi, quæ alio quouis modo debent iniungi. Nam hæc declaratio solum pertinet ad Indulgentias ab ipso concessas; quia omnino priuatim facta est nullã editã constitutione.

23 Indulgentia absolute data comprehendit penitentias non iniunctas.

Dico Secundo: Quando generatim & absolute conceditur Indulgentia, liberat nõ solum à penis iniunctis, sed etiam ab ijs quæ meritò deberent iniungi, & à penã Purgatorij his respondente. Est communis sententia D. D. vt inquit Nauarrus de Indulgent. notab. 11. num. 12. Corduba quæst. 7. propos. 4. de Indulgentijs.

Probatur Primò: Quia omnis dispositio Iuris tantum est extendenda, quantum proprietates verborum patitur: atqui absoluta cõcessio Indulgentiarum sine restrictione iuxta proprietatẽ verborum equè comprehendit remissionem penarum non iniunctarum, atque earum quæ sunt iniunctæ: ergo nulla est ratio, cur restringatur ad iniunctas. Et cõfirmatur: Vbi Ius non distinguit, nec nos debemus distinguere, vt ait Glossa Cap. Si Evangelica, dist. 50.

Secundò: Ridelicet esset cõcedere Indulgentias centum, vel mille annorum, cum nemini vnquam iniungantur penitentia tot annorum.

Tertiò: Omnes penè Indulgentias, quæ hac tempestate cõceduntur, essent inanes: nam vix paucorum dierum penitentia iniungitur, idque Pontifices & Prælati benè nõrunt. At parui momenti est, si tantummodò ab exigua illa penitentia libereris.

Quartò: In anno Iubilæi Romæ non solent iniungi Penitentia, nisi exigua; & Paludanus refert, Bonifacium VIII. anno Domini 1300. ita præcepisse suo Penitentiaro: ergo intelligunt Pontifices se dare Indulgentias pro penis etiam non iniunctis. Confirmatur: quia idẽ Bonifacius Extrauag. Antiquorum, concessit plenissimam Indulgentiam omnium peccatorum, id est, tantam, quantum villo modo potestate Clauum dare potest, vt ipsemet interpretatus est, teste ipsius Glossatore, qui præsens aderat. Eandem concessit Clemens VI. & Sixtus IV. in anno Iubilæi, & alij passim: ergo Pontifices concedunt Indulgentias etiam de penis non iniunctis.

Quintò: Plerique implent penitentiam iniunctam, priusquam faciunt vltimũ opus, quo Indulgentias lucrantur: atqui tales, iuxta hanc sententiã, nihil consequerentur, quod est absurdum.

24 Obiectio Caicetani.

Sed contra. Obijcit Primò Caicetanus cum Petro Soto & paucis alijs: in Concilio Lateranensi Capit. Cum ex eo, de Penitentijs & remissionibus, Innocentius III. restringit potestatem Episcoporum, vt in Basilicarum dedicatione Indulgentias vltra annum non extendant; & in anniuersario dedicationis die indulta remissio quadraginta dies de iniunctis penitentijs non excedat.

Respondeo: Ibi solum restringi potestatem Episcoporum ad iniunctas, non autem Pontificis, qui obtinet potestatis plenitudinem, vt ibidẽ dicitur. Adde, nunc ex consuetudine Episcopus etiam de non iniunctis Indulgentias concedere; alioqui frustra concederentur, saltem maximã ex parte; vt notant Doctores.

Obijcitur Secundo: Saltem illæ Indulgentiæ, in quibus exprimitur certus dierum vel annorum numerus; vt, dum conceduntur dua vel tres quadragesimæ, 7. vel 10. anni; intelligendæ erunt de iniunctis duntaxat: quia hæc formulæ alludunt ad Canones penitentiales.

Respondeo: Et si in talibus habeatur respectus ad Canones penitentiales, tamen non remittuntur solum ex penã, quæ actu secundum Canones sunt iniunctæ, sed etiam ex, quæ secundum illos essent iniungendæ, quarum penarum verè coram Deo sumus debitores. Aliæ rationes Caicetani facile ex dictis solui possunt. Vide Cordub. q. 7. & Michaëlem Medinam disp. 4. c. 13. & 14.

D V B I V M I I.

Verum penitens per Indulgentias liberetur ab implenda penitentia, quam Confessarius imposuit?

Dico Primò: Si Indulgentia est plenaria, liberatur à tota penitentia, et si sit multorum annorum.

25 Indulgentia si plenaria, si certum temporis

Dico Secundo: Si Indulgentia est certorum dierum vel annorum, liberatur penitens à tot diebus vel annis iniunctæ penitentia; præsertim si probabiliter credit se non amplius coram Deo debere. Ita Corduba q. 8. Corollario 4. Siluest. V. Indulgentia, §. 23. cum Panormitano. Caicetanus opus. 15. c. 7. tom. 1. Nauarrus notab. 31. num. 43.

Dico Tertiò: Quod si credat se amplius debere, quam ipsi à Confessario est iniunctum, debet potius Indulgentiam recipere pro eo quod nõ est iniunctum; & satisfactione implere, quæ iniuncta est. Ita Corduba, & alij. Ratio est: Quia illa censetur intentio concedentis, ne satisfactiones penitentiales omnino languescant.

26 Si plus debet penitentiam, quam confessor iniunxit

Quamuis contrarium sit probabile, & forsitan verius; nempe ne tunc quidem teneri implere iniunctam penitentiam. Innuat Nauarrus supra, & tenet Gabriel in supplemento, dist. 45. q. 3. art. 2. Ratio est: quia possum Indulgentiam accipere pro penitentia iniuncta, & eam partẽ debiti penalis quæ superest, vel hic, vel in Purgatorio persolvere. Vnde enim constat, intentionem concedentis esse, vt non accipiam Indulgentias pro penitentia iniuncta, quando existimo me amplius coram Deo debere?

Notandum tamen est: Quando penitentia imposita nõ solum est satisfactoria, sed peculiari modo etiam medicinalis, & in remedium futurorũ, non esse omittendã propter Indulgentias, vt passim notant Doctores. Vnde D. Thomas q. 25. a. 1. ad vltimum, ait, Omnibus esse consulendam, vt opera satisfactoria diligenter obeant, quamuis putent se Indulgentias consecutos: tum quia sunt in remedium contra futura; tum quia sæpè plus debemus, quam existimemus; tum quia nõ sumus certi an Indulgentiam re ipsa simus consecuti; tum denique, quia quotidie noua debita contrahimus.

27 Si penitentia sit medicinalis

Addo tamen, non videri mortiferum peccatũ, et si penitentiam, etiam medicinalem, omittes obtentã

Quale peccatum eam omittes

obtentâ Indulgentiâ. Ratio est: quia quatenus penitentia est remedium futurorum, non videtur posse absolute iniungi à Sacerdote, nisi hoc remedium omnino sit necessarium ad futura vitanda; quod rarum est. Cuius vltior ratio est, quia potestas Clauium solum respicit id, quod est necessarium ad solutionem culpæ & pœnæ in Sacramento: quod insinuat Conciliū Trident. sess. 14. c. 8. Cū enim dixisset, Sacerdotes non solum debere spectare, vt satisfactio sit in remedium contra futura, sed etiam in vindictam præteritorum, subiicit: Nam Claves Sacerdotibus non ad soluendum duntaxat, sed etiam ad ligandum concessas Patres docent: vbi indicat potestatem ligandi spectare propriè vindictam præteritorum.

DVBIUM III.

Vtrum Indulgentiæ tantum valeant, quantum sonant?

Respondeo Affirmatiuè: Modò hæc quatuor adsint, scilicet, auctoritas in concedente, iusta causa concedendi, status gratiæ in obtinente, & opus prescriptū debito modo præstitum. Vide Antoninum 1. p. tit. 10. c. 3. quamuis paulò aliter explicet: & Durandum, dist. 20. qu. 4.

DVBIUM IV.

Quomodo intelligenda sint illa Indulgentiarū forma, quibus conceduntur centum, vel mille anni, aut decem millium annorū Indulgentiæ?

Respondeo: Intelligendæ sunt de annis, non qui essent in Purgatorio luēdi, sed qui in hac vitâ, si tantum se vita extenderet, iuxta Canones deberent in penitentia peragi; & consequenter in illis cōceditur remissio pœnæ Purgatorij, quæ tam diuturnæ pœnæ canonicæ respondeat: cum enim pœna Purgatorij sit cōtinua simul & acerbissima, non debet esse tam longa, quàm penitentia quæ per Canones constituitur. Vbi

Notandum est: Per Canones cuique peccato mortifero grauiori, vt adulterio, magno furto &c. indici penitentiam septem annorum, vt patet caus. 33. q. 2. Cap. Hoc ipsum. Grauius autem peccatis, vt homicidio, parricidio &c. decem vel duodecim annorum, vel per totâ vitam. Quare cū multi sint, qui centū, vel mille peccata mortifera omnis generis commiserint, multorū millium penitentia iuxta Canones, si vita suppetere, illis iniungi deberet; quamuis nemo tam diu sit in Purgatorio cruciandus, eò quòd longinquitas acerbitate cōpensetur. Vnde non sunt ridiculæ illæ Indulgentiæ, quibus mille, vel plures anni conceduntur; cū multi sint totidem annorum debitores, si canonicam penitentiam spectemus.

DVBIUM V.

Vtrum sit aliquod discrimen inter Indulgentiâ plenam, pleniorē, plenissimam?

Hæc distinctio sæpè reperitur in concessionibus Indulgentiarum. Nauarrus notab. 9. putat esse distinctionem.

Sed probabilius est, quod ait Sotus; quidquid olim fuerit, saltem modò non esse discrimen; sed huiusmodi verborum exaggeratione interdū vt Pontifices, vt significant se ex parte suâ cōcedere quidquid possunt: vt videre est in Extrauag. An-

tiquorum, Bonifacij VIII. Idem sentit Antonius Corduba quæst. 9.

DVBIUM VI.

Vtrum sit discrimen inter Indulgentiam Plenariam, & Iubilæam?

Respondeo: Non esse discrimen in pœnarum relaxatione, sed solū in alijs quibusdā. Nam in Iubilæo conceduntur quædam priuilegia, quæ non solent in simplicibus plenarijs Indulgentijs concedi; nempe facultas deligendi Confessorem, cum potestate absoluedi à referuatis, & dispensandi in votis & iuramentis.

CAPVT IV.

De causâ Indulgentiarum.

DVBIUM I.

Vtrum requiratur iusta causa, vt Indulgentia constet?

Respondeo: Indulgentiâ sine iusta causa concessam non valere ad tollendam omnem obligationem pœnarum coram Deo, etsi fortè possit liberare ab obligatione pœnæ iniunctæ. Est ferè communis.

Probatur Primò: Quia ab ijs quæ in foro Dei debentur, non potest Pontifex sine causa quenquā eximere, vt patet in votis, iuramentis, restitutione, & similibus: atqui pœna temporalis remanens post culpam condonatum, iure diuino debetur: ergo sine causa non potest condonari.

Secundò: Pontifex debitum pœnæ temporalis non potest tollere, nisi mediante applicatione satisfactionis Christi: sed huiusmodi satisfactionem sine causa nequit applicare: nō enim est Dominus thesauri Ecclesiastici, siue tēporalis siue spiritalis, sed dispensator; iuxta illud 1. ad Cor. 4. v. 1. Sic nos existimet homo vt ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei. Dispensator autē nisi ex prescripto domini dispenset, irrita est dispensatio.

Tertiò: Idiplum satis insinuat Clemens VI. Extrauag. Vnigenitus, vbi dicit Pontificibus concessam esse potestatem Ecclesiasticum thesaurum proprijs ac rationabilibus causis salubriter dispensandi.

DVBIUM II.

Vtrum quæuis causa pia censeatur iusta ad quantumuis magnam Indulgentiam?

Quidam affirmant. Ita D. Thomas hic in Additionibus q. 25. a. 2. Durandum dist. 20. q. 4. Paludanus ibid. qu. 4. in principio. Antoninus 1. p. tit. 10. cap. 3. §. 1. & 2. multiq̄ue alij. Addunt tamen, peccare Papam, si ob leuissimam causam maximam Indulgentiam concedat; valere tamen Indulgentiam.

Sed verius est, non quamuis causam piam sufficere ad quantumuis magnam Indulgentiam: sed necessarium esse, vt causa sit Indulgentiæ proportionata, adeò vt si maior sit, quàm pro causæ magnitudine, non censeatur rata, nisi quoad eam partem, quæ causæ proportionem non superat. Est communis sententiâ hoc tempore, inquit Corduba quæst. 17. Tenet Bonauentura dist. 20. parte 2. quæst. vltima. Richardus eadem dist. circa quintum principale qu. 1. Augustinus de Ancona

in Summa

Intelligēde sunt de penitentia iuxta Canones agēda.

Hæc forma non sunt ridiculæ.

30 Nauarrus existimat.

Meliùs Sotus negat.

32

33

Non valet dispensatio sine causa, adeoque nec Indulgentia.

33 Affirmat D. Thom.

Communis sententiâ negat.

in Summa de potestate Ecclesie, qu. 30. art. 3. 4. 5. Caietanus Opusc. de Indulgentijs: quest. 1. tom. 1. (est opusc. 9.) item opusc. 15. de Indulgent. ad Iuliu Medicem cap. 8. Bartholom. Fumus Verbo Indulgentia, num. 10. Sotus dist. 21. qu. 2. art. 2. & alij multi Theologi. Et inter Canonistas Nauarrus relect. de Indulgent. notab. 15. num. 3. & 4. & Innocentius IV. in Capit. Quod autem, de Pœnitentijs & remissionibus; & alij.

Probatur Primò: Pontifex in Ecclesia non est Dominus, præsertim bonorum spiritualium, sed nudus dispensator: ergo non potest ob quamuis leuissimam causam, quantumuis magnos thesauros spiritualium gratiarum distribuere: Dominus enim non habebit ratam huiusmodi dispensationem. Confirmatur: quia in voto & iuramento non quæuis causa sufficit ad dispensandum; sed requiritur causa iusta, alioquin dispensatio coram Deo est irrita: ergo, cum relaxatio pœnæ Deo debite similis sit dispensationi voti vel iuramenti, non potest ob quamuis causam fieri; sed requiritur causa proportionem respondens.

Probatur Secundò: Collatio Indulgentiæ absque pia causa omnium sententia est inualida: ergo collatio tantæ Indulgentiæ sine tanta causa non valet tanti.

Probatur Tertio: Ex Capitulo Antiquorum, vbi Pontifex Indulgentiam plenissimam concedens, subiicit: *Vnusquisque tamen plus merebitur, & Indulgentiam efficacius consequetur, qui Basilicas ipsas amplius & deuotius frequentabit.* Vnde patet, non omnes illos, qui per 30. dies constitutos Basilicas visitabant, consecutos fuisse plenissimam Indulgentiam; sed quosdam amplius, quosdam minus, intra illum terminum, prout deuotius & frequentius, vel minus deuotè opus præscriptum præstiterunt. Vide Nauarrum notab. 15. vbi hunc locum expendit.

Quòd autem talis Indulgentia semper sit rata quoad aliquam partem, quæ causæ proportionem non excedit, certum est, & ab omnibus ferè concessum, vt supra dictum est: alioqui Ecclesia vehementer deciperetur, verèque dici posset, *Indulgentias esse pias fidelium fraudes*, vt principio suæ heresis docuit Lutherus.

D V B I V M I I I.

Vnde spectanda sit magnitudo causa, ob quam dantur Indulgentiæ.

35 **R**espondeo: Eam spectandam esse tum ex parte finis, quem sibi proponit Pontifex; tum ex parte operis, quod in illum finem ab ipso præscribitur.

Finis ob quem Indulgentia conceditur, est cultus Dei, honor Sanctorum, Sacramentorum frequentatio, Sedis Apostolicæ reuerentia & amor, hereticorum conversio, hostium Ecclesiæ repulsiō, & similia. Huiusmodi fines præstituit sibi Pontifex in concessione Indulgentiarum.

Opus quo Indulgentia obtinetur, est illud, per quod vnusquisque ad prædictos fines promouendos cooperatur, cuius operis veluti merces, vel præmium est Indulgentia: quamuis non proprie dicatur Merces, quia opus istud non tam est meritum Indulgentiæ, quam dispositio vel conditio ad eam obtinendam. Vtrumque horum duorum ad causam Indulgentiæ pertinet, & proinde ex

vtroque spectanda est causa quantitas; quamuis principaliter ex fine.

Hinc patet, cum dicimus *Indulgentiam debere esse causæ proportionatam*, spectandam esse proportionem, quam habet cum fine, & cum opere: v. g. quantum ille finis pertineat ad Dei gloriam, ad animarum salutem, ad commune bonum Ecclesiæ. Similiter in opere non solum est spectanda difficultas aut excellentia, sed maxime vtilitas & necessitas ad prædictos fines. Etsi enim parui momenti videatur in se, v. g. *Accipere benedictionem Pontificis in die Pasche, vel die Iouis sancto*, est tamen valde expediens ad retinendū populum in vnione cum Sede Apostolicâ, & professione vnus Capituli, quod populo Christiano ad salutem est necessarium. Similiter etsi leue videatur *recitare coronam per calculos benedictos*, est tamen valde vtile ad fidei Ecclesiæ Romanæ contra hereticos professionem, & ad vnionem cum illa Ecclesia.

Ex dictis inferitur Primò: Non esse facile præsumendum Pontificem errare, quando pro causa, quæ videtur parua, magnam confert Indulgentiam: tum quia non est facile omnes causas nosse, & debite æstimare, quæ ipsum mouent: tum quia ipsius intentio non est absolutè tantam Indulgentiam conferre, sed solum quantum potestas Clauium intra hunc terminum se potest extendere, dum talis causa subest. Cum enim non possit certò sciri ab hominibus, quæ, & quanta requiratur causa ad tantam Indulgentiam, v. g. *centum annorum* (hoc enim soli Deo notū est) proposità certà causâ piâ intendit dare Indulgentiam intra certam mensuram, vt *centum annorum*, quantum potest vi Clauium; aded, vt, si illa causa coram Deo tantæ Indulgentiæ sit proportionata, conferat tantam Indulgentiam; si autem minori, conferat minorem intra terminum centum annorū. Expediit autem, vt ille terminus satis sit amplus; partim, quia non constat, an non possit virtute Clauium ob talem causam etiam maior Indulgentia concedi; partim, quia quando terminus est satis amplus, is qui feruentius facit opus præscriptum, plus consequitur intra illam terminum; fierique potest vt tantâ deuotione præstet, vt totam Indulgentiam consequatur. Nam quò magis crescit operis perfectio, eò magis crescit eius aptitudo & proportio ad tantam Indulgentiæ mensuram consequendam. Quòd si exiguus esset terminus seu mensura Indulgentiæ, is qui summâ deuotione expleret opus præscriptum, non posset lucrari amplius, quàm is qui mediocri, vel infima deuotione id expleret; vltra enim mensuram concessam vi Clauium nihil obtineri potest. Vide Nauarrum notab. 15. num. 8. vbi hæc doctissime explicat, & probat efficaciter per Extrauagantem, *Antiquorum*: & ex Innocentio IV. in Capitulo *Quod autem*, de Pœnitent. & remissionibus.

Inferitur Secundò: Non posse à magna temeritate excusari eos, qui granorum benedictorum, & similibus rerum sacrarum Indulgentias vel reijciunt, vel parupendunt: tum quia causas, cur hæc concedantur, vel ignorant, vel non satis expendunt: tum quia iudicium suum Ecclesiæ Romanæ iudicio, quæ est mater omnium Ecclesiarum, videntur præponere: tum quia fideles per Italiam & Hispaniam, & alia loca non infecta, huiusmodi Indulgentias magna deuotione & religione complectuntur, etsi Episcopi sint vel Prælati.

Causa Indulgentiæ spectanda ex fine & opere.

36 Papa non facile hęc ditudicatus.

37 Temerariè parupendunt aliqui Indulgentiarum sacrarum.

CAPVT V:
De Indulgentijs Defunctorum.

DVBIVM I.

Virum Indulgentia profini defunctis?

38
Non pro-
sunt dam-
natis vel
Beatis, sed
in Purga-
torio ex-
stentibus,

Suppono: Nec beatis, nec damnatis prodesse. Vide D. Augustinum in Enchiridio cap. 110. & lib. De cura pro mortuis habenda, cap. 1. Nunc Respondeo: Indulgentias prodesse defunctis in Purgatorio detentis, si illis ab Ecclesia applicentur? Est certum: & contrarium est hæresis, vel hæresi proximum.

Probatur Primò: Nam inter cæteros Lutheri articulos damnatur etiã iste vigesimus secundus: Indulgentia sex hominum generibus nec sunt necessaria, nec viles: mortuis seu morituris, infirmis, legitime impeditis, his qui non admiserunt crimina, his qui crimina commiserunt sed non publica, his qui meliora operantur. Vide Leonis X. Bullam apud Caietanum 3. parte quæst. 48. art. 5.

Probatur Secundò: Quia defuncti sunt membra Ecclesiæ, Fide, Spe, & Charitate ei coniuncta; vt docet D. Augustinus lib. 20. de Ciuitate Dei, c. 9. ergo ab Ecclesiâ iuari possunt. Consequentiã probatur, quia idcirco est bonorum cõmunio in Ecclesia, quòd fideles sint inuicem membra: membrum autem pro membro sollicitum sit, & laboret.

Probatur Tertio: Suffragia, id est, preces Ecclesiæ, sacrificia, & alia pia opera profunt defunctis, vt patet 2. Machab. cap. 12. v. 46. Sancta & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, vt à peccatis soluantur. Idem definitum est in Cõcilio Tridentino sess. 25. in principio; & in Florentino, in decreto vnionis Armenorum cõ Ecclesia Latina. Idem quoque docent Patres apud Gratianum 13. quæst. 2. Cur non etiam illis profint satisfactio- nes Christi & Sanctorum, si per Ecclesiam applicentur? Possè autem applicari, ex eo liquet, quòd sint membra Ecclesiæ opis indiga.

Probatur Quarto: Ex vsu Ecclesiæ satis antiquo. Nam Paschalis I. ante annos 700. Indulgentias defunctis concessit, cuius factum vndecim sequentes Pontifices confirmârunt. Idem fecit Gregorius I. ante annos ferè mille, vt monumenta teitantur, quæ in templo S. Prædix, & alibi Romæ passim extant. Vide Gabrielem in Canonem Missæ, lectioe 57. Ioan. Maiorem, dist. 20. qu. 2. sub finem. & Nauar. notab. 22. num. 9.

DVBIVM II.

Quomodo Indulgentia Defunctis
concedantur?

39
Mich. Me-
dica.

Verius est
dari per
modum suf-
fragij, non
absolutio-
nis.

Michaël Medina disput. 7. cap. 34. de Indulgentijs, existimat illis conferri per modum absolutio- nis, sicut viuis; idque valdè acriter tuetur.

Contrarium tamen est verius, & probabilius: nempe, solum per modum compensationis seu suffragij illis Indulgentias conferri. Est communis sententia. Nam præter eos, qui hoc modo etiam viuis dari volunt Indulgentias, tenet hanc sententiam etiam illi, qui viuis dicunt concedi per modum absolutio- nis: Bonauentura dist. 20. parte 2. quæst. 5. Richardus eadem dist. circa 3. principale, quæst. 3. Maior

suprà dist. 20. quæst. 2. vbi dicit id à Parisiensi Facultate esse definitum. Gabriel in Canonem Lect. 57. Caietanus Opusc. 15. cap. 5. Nauar. notab. 22. de Indulgentijs num. 7. & alij.

Probatur Primò: Quia Ecclesia in defunctorum animas nullam habet iurisdictionem: ergo non potest illis dare Indulgentias per modum iuridicæ ab- solutionis. Antecedens probatur, Matthæi 18. v. 18. Quacũque solueritis super terrâ, erunt soluta & in calis: vbi datur potestas tantum in viuentes super terram, vt indicat Gelasius Papa, Capit. Legatur, 24. quæst. 2. vbi ait: Super terram, inquit Dominus; non in ligatione defunctum nunquã dixit esse absolendum. Hic probat Gelasius, defunctum in excommunicatione non posse ab Ecclesia absolui, quia Dominus inquit, Quidquid solueritis super terram. D. Leo epist. 90. ad Episcopum Narbonensem de cõmuni- one priuatis, & ita defunctis: Horum causa iudicio Dei reseruanda est, (quia videlicet Ecclesia non potest eos absoluerè.) & infra dicit: Nos talibus communicare non possumus. Eadem docet Gratianus in eadem quæst. & causa in principio: Super terram, inquit, non sub terrâ, ostendens quòd viuentes pro varietate suorum meritorum soluere possumus, & ligare; de mortuis verò sententiam ferre non possumus. Idem confirmatur ex Ambrosio lib. 2. de Cain & Abel, cap. 4. Dominus, inquit, par ius esse voluit soluedi at- que ligandi: atqui Ecclesia defunctos ligare nõ potest: ergo nec soluere.

Probatur Secundò: Pontifices in omnibus Indulgentijs, quas defunctis concedunt, addere so- lent, eas obtineri vel concedi per modum suffragij; satis per hoc insinuantes aliter se conferre non posse. Dubium enim non est, quin optimo & efficacissimo modo, quo possunt, eas concedere velint.

Dicuntur autem concedi per modum suffragij Indulgentia, non quia conceduntur ipsi mediante opere viuorũ, vt vult Gabriel, (hoc enim non est concedere Indulgentias ipsas per modum suffra- gij, sed per alterius suffragium:) verum quia ipse satisfactio- nes Christi & Sanctorum applicantur illis tanquam suffragium, id est, tanquam opus bonum suffragatorium vel opulatorium. Nam valdè probabile est etiam sine opere alieuius alterius viuientis posse eis à Pontifice immediatè Christi & Sanctorum satisfactio- nes applicari. Ita docet Nauar. notab. 22. nu. 33. vbi dicit aliquot Pon- tifices huiusmodi Indulgentias concessisse.

DVBIVM III.

Virum Indulgentia Defunctis, per modum
suffragij concessa, valeant illis ex condi-
gno, certaq; lege; an tantum ex con-
gno, nempe si Deus acceperit?

Respondeo, Quidquid Caietanus & alij qui- dam dixerint, valere ex condigno, & certâ lege. Est ferè communis sententia, vt docet Nauar. notabili 22. num. 18. Probatur: quia etsi fortasse nostra satisfactio non alteri valeat ex cõ- digno, tamen satisfactio Christi ita valet non so- lum viuis, sed etiam defunctis: atqui hæc potissi- mum applicatur per Indulgentias, vt patet in Ex- trauiag. Vniuentis.

Dices: Ergo Pontifex posset vno die exhauri- re Purgatorium.

Respondeo

40

Quid sit,
dari indul-
gentias per
modum suf-
fragij.

41
Valent ex
condigno,
& certâ le-
ge.

Cur Papa non possit vno die exhaurire Purgatorium.

Respondet Caietanus opusculo 16. quæst. 5. id fieri non posse: quia Indulgentiæ ijs duntaxat defunctis profunt, qui, vt prodesse, meruerunt. Ij autem id meruerunt, qui, dum viuere, conati sunt, quantum in ipsis erat, pro peccatis suis satisfacere.

Verùm hæc sententia passim reijcitur, vt ostendit Sotus d. 21. q. 2. ar. 3. sub finem: Omnes enim, qui in gratia discedunt, capaces sunt cuiusuis influxus meritorum Christi, qui per Indulgentias dispensatur. Non enim fundamentū communionis suffragiorum Ecclesiæ est particulare aliquod meritum, sed status gratiæ, ob quem satis digni sunt qui iuuentur. Et hoc solum vult D. Augustinus lib. De cura pro mortuis, cap. 1. & in Enchiridio cap. 109. cum ait, *illis prodesse suffragia, qui meruerunt, vt sibi prodesse possent*: solum enim damnatos excludit; vt patet ex diuisione, quam ibi instituit.

Respondeo ergo: Pontificè id non posse præstare, quia non subest causa, ob quam potestate Clauium tam ingens dispensatio fieri queat: atqui dispensatio sine iusta causa est irrita.

CAPVT VI.

De Indulgentijs Viuorum?

42 Notandum est: Ex communi sententia saltè hæc duo requiri ex parte suscipientis: Alterum, vt sit in statu gratiæ; qui enim est in statu peccati mortiferi, non est capax remissionis peccati. Alterum est, vt præstet opus præscriptum.

D V B I V M I.

Vtrum hoc opus debeat fieri in statu gratiæ?

43 Verior opinio negat.

Respondet: Etsi Caietanus & quidam alij contrarium sentiant, probabilius est non esse necessarium, vt totum opus, quod præscribitur, fiat in statu gratiæ; sed sufficere, vt vltimum, in quo Indulgentia debet obtineri, fiat in gratia. Ita Paludanus d. 20. q. 4. ar. 3. D. Antoninus p. 1. tit. 10. cap. 3. §. 5. in fine. Siluester verbo *Indulgentia*, num. 20. citans Archidiaconum pro hac sententia. Corduba q. 21. & 22. Nauarr. notab. 19. num. 19. Et in expositione Iubilæi Gregorij XIII. expressè docet, satis esse, vt homo sit in gratia tempore Indulgentiæ consequendæ, quamuis antea in statu peccati templa visitauerit, vel ieiunauerit. Additque Romæ hoc vltimo Iubilæo Bullam Gregorij ita fuisse intellectam; & omnes ferè Theologos & Canonistas ante & post Caietanum, contra Caietanum sentire.

Probatur Primò: Opus quod ad Indulgentias requiritur, non requiritur tanquam meritum Indulgentiæ, seu remissionis peccatorum; sed tanquã dispositio & conditio quædam: atqui opus pium, factum etiã in statu peccati, potest esse dispositio ad Indulgentias: ergo non est necesse, vt fiat in statu gratiæ.

Maior patet. Minor probatur: Quia opus pium factum extra gratiam est dispositio ad gratiam & reconciliationem; cur etiam non sit dispositio ad consequendas Indulgentias?

Dices: Meritum Christi non posse applicari ad remissionem peccatorum per opus mortuū: ergo.

Respondet Primò: Etsi fortè per tale opus

non possit completè applicari; tamen nulla est ratio, cur non possit applicari inchoatè per illud tanquam per dispositionem, sic vt completa applicatio fiat per vltimum opus, quod ponimus fieri in statu gratiæ: sicut per confessionem & attritionem applicatur Christi meritum inchoatè, per absolutionem completè.

Respondeo Secundo: Applicationem meritorum Christi in Indulgentijs propriè non fieri per ipsum opus nisi dispositiue, sed per intentionem seu absolutionem Pontificis.

Probatur Secundo: Preces, ieiunia, & alia pia opera, facta in statu peccati, valèt ad auertendam Dei iram, seu flagella temporaria, vt patet in Niuiitis & in Achab, quos credibile non est fuisse per poenitentiam iustificatos. Valent etiã ad disponendum populum ad vitæ emendationem, & reconciliationem cum Deo: atqui huiusmodi fines spectat Pontifex in concedendis Indulgentijs: ergo habet causam idoneã eas concedendi, quamuis opus totum non fiat in statu gratiæ.

Probatur Tertio: Quando conceduntur Indulgentiæ in forma Iubilæi, vsus Ecclesiæ habet, vt fideles triduo antè ieiunent, & postea confiteantur & communicent. Quòd si totum opus præscriptum deberet fieri in gratia; oporteret antè omnia confiteri, deinde ieiunia, & reliqua obire: nam certum est, plerisque ante confessionem non iustificari.

Probatur Quarto: In anno Iubilæi Romæ præscribitur, vt per 30. dies incolæ, & externi per 15. visitent Basilicas, vt patet Extrauag. *Antiquorum*, De poenitent. & remissionibus: tamen moraliter vix fieri potest, vt omnes istæ visitationes passim ab hominibus rudibus præstentur in statu gratiæ.

Aduerte tamè, semper esse securius, vt totum opus fiat in gratia: quia cõtraria sententia nõ est omnino certa. Quòd si nõ totum fiat, saltem curandū vt pars fiat in gratia: nam pro ea parte Indulgentiam consequeris, quamuis fortè contraria sententia esset vera, vt rectè docet Nauar. suprà, nu. 19. Intentio enim Pontificis est, dare illam vel in totum vel in partem, quantum potest, & causa patitur.

D V B I V M II.

Vtrum Indulgentia reuiuiscat id est: Vtrum is, qui eas percepit in statu peccati mortiferi, fructum consequatur, quando resurgit?

Respondet: Non reuiuiscere: si enim tempore susceptionis Indulgentiæ non sis in statu gratiæ, nihil postea consequeris. Est communis sententia, vt docet Corduba quæst. 21. Ratio est: Nam tenor earum solum est, eas concedi tempore certo: ergo, si tunc sis indispositus, nihil postea consequeris, quia non applicantur. Posset tamen Pontifex statuere, vt tunc valere incipiant.

Dices: Satisfactio Sacramentalis reuiuiscit, cur non etiam Indulgentiæ?

Respondet: Est dispar ratio: Tum quia ipsa satisfactio applicat nobis Christi merita, tanquam ea in se continens: vnde siue simus dispositi, siue non, per eam applicantur nobis absolutè. In Indulgentijs autem non applicantur nobis per opus pium, sed per Ecclesiæ intentionem, quæ non in-

Sufficit vt vltimum opus fiat in gratia.

44 A simili.

Ab vsu Ecclesiæ.

Securitas est vt totum opus fiat in gratia.

45 Non reuiuiscunt Indulgentiæ, etsi Papa id posset statuere.

tendit ea applicare, nisi dispositis; vt colligitur ex formulâ. Tum quia satisfactio sacramentalis in nobis realiter recipitur & consequenter merita Christi per eam quasi intrinsicè applicantur. In Indulgentijs autè solùm fit extrinseca applicatio.

Contrariū nu. 32. ex Archidiacono, & Paludanum dist. 20. qu. 4. & quosdam recentiores tenere Indulgentias reuincere.

Aduerte tamen, Siluestrum verbo Indulgentia, nu. 32. ex Archidiacono, & Paludanum dist. 20. qu. 4. & quosdam recentiores tenere Indulgentias reuincere. Ecclesia enim videtur intendere applicare satisfactiones Christi omni modo, quo potest: atqui posset sic applicari: ergo. Hæc sententia non est improbabilis, præsertim si adhuc tempus Indulgentiæ consequendæ duret.

DVBIVM III.

Virum culpa venialis impediatur fructum Indulgentiarum?

46 Si culpa venialis affeceris.

Respondeo & Dico Primò: Quamdiu manet aliquis in affectu peccati venialis, & vniuersim quadiu aliquis manet in culpa veniali, nõ potest vilo modo consequi remissionem pœnæ illius peccati. Ratio est: quia ex culpa necessariò sequitur reatus pœnæ. Potest tamen consequi remissionem pœnæ aliorum peccatorum, quorum culpa est remissa.

Si veniale non vitiet, vel vitiet ipsum opus præscriptum.

Dico Secundò: Si peccatum veniale committatur in opere præscripto, non tamen vitiet ipsum opus, non impedit Indulgentiam: vt si, dum ieiunas, mentiaris. Si autem inficiat ipsum opus præscriptum, ita vt ipsum efficiat peccatum veniale; v. g. si ieiunes vel ores ob vanam gloriam, putat Corduba qu. 22. proposit. 2. Indulgentiæ fructum non impediri. Sed contrarium videtur probabilius, quod tenet Adrianus tract. de Indulgentijs, conclus. 4. Petrus Soto lect. 3. Nauarr. notab. 32. nu. 45. & 46. Ratio est: quia tale opus est omnino ineptum, vt sit conditio requisita ad Indulgentiam: fatius enim est abesse, quàm adesse. Deinde est prorsus inutile ad finem honestum: vnde non potest esse dispositio ad Indulgentias.

Notandum tamen: Probabile esse, opus externum ex duplici intentione posse procedere, quarum altera sit bona, altera mala. Quo posito: Probabiliter dici potest Indulgentiam obtineri per illud opus, quatenus procedit ex intentione bona, licet non obtineatur quatenus procedit ex intentione mala; quod sæpè vsu venire videtur in dandis eleëmofynis.

DVBIVM IV.

Virum, præter statum gratiæ in suscipiente, requiratur præterea sollicitudo & diligentia satisfaciendi pro peccatis per condignam pœnitentiam, petendo eam iniungi à Confessario, vel sponte assumendo?

47 Affirmat Cajetanus.

Cajetanus tract. 10. qu. 1. putat hoc requiri. Sequitur Fumus verbo Indulgentia, nu. 13.

Comunis opinio negat.

Sed quamuis hoc sit salutare consilium, non tamen est necessarium. Ita Corduba q. 27. Nauarr. notab. 27. nu. 2. & seqq. & est communis sententia. Probatum Primò: Ideò capit Indulgentiarum vsus crebrius frequentari in Ecclesia, quia homines erant tepidiores facti ad pœnitentias, adco vt vix ad iustas satisfactiones possent induci: ergo, si requiritur illa sollicitudo & diligentia satisfaciendi

di, tunc demum cæperunt frequentari, quãdo cæperunt esse inutiles. Hæc ratio est ab absurdo. Secundò: Qui est in gratia, est Christi membrum viuum: ergo est particeps cuiusuis influxus, qui ex eius passione dimanat. Tertiò: Iustus est membrum viuum Ecclesiæ: ergo est particeps communionis Sanctorum, ac proinde illorum meritis ac satisfactionibus potest iuari.

Notandum tamen: Hanc sententiam Caietani in praxi esse valdè salutarem, vt monet Nauarrus, præsertim cum altera non sit omnino certa. Vnde optimè sibi consulunt, qui statuunt in hac vita satisfacere, idque reipsa nituntur præstare; donec Indulgentias consequantur; hoc enim tantùm requirit Caietanus.

Salubre consilium in praxi.

DVBIVM V.

Virum requiratur confessio reipsa, an in voto tantum?

Respondeo & Dico Primò: Si in formulâ non exprimat confessio, sufficit contritio cum proposito confitendi debito tempore. Ita communiter Doctores.

48 Si in formula non exprimat vel exprimat confessio.

Dico Secundò: Si exprimat Indulgentiam concedi verè penitentibus & confessis, probabilius est, requiri confessionem in ijs, qui habent peccatum mortiferum. Ita Nauarr. notab. 18. Caietanus Opusc. 15. cap. 10. Corduba q. 24. & alij passim. Ratio est: Tum quia in dubio non est recedendum à proprietate verborum; tum quia vna ex præcipuis utilitatibus Indulgentiarum est, inducere fideles ad confessionem peccatorum.

Aduerte tamen: Non esse improbabile, etiam in hoc casu sufficere propositum confitendi suo tempore. Tenet enim hoc Siluester Verbo Indulgentia, num. 20. citans Paludanum, Panormitanum, Ioannem Andream, Glossam, Imolam, & Cardinalem Sabarellam: additque sic fuisse declaratum in Concilio Constantiensi; ita enim se reperisse scriptum in quodam libro cuiusdam Fratris sui ordinis. Sed Antonius Corduba negat talem declarationem, quia nec in Concilio, nec apud aliquem Auctorem grauem vlla est huius mentio.

An hic non sufficiat propositum confitendi.

Dico Tertiò: Etsi requiratur confessio, non tamen necessaria est confessio generalis: sed sufficit ea mortifera confiteri, quæ antea nunquam esset confessio legitimè. Ita Corduba q. 24. & Nauarrus supra notab. 18. Nec obstat, quòd formula dicat, Concedi Indulgentiam omnium peccatorum, de quibus quis fuerit verè contritus & confessus: ac proinde videatur restringere Indulgentiam ad ea peccata quæ tunc confiteris. Non enim dicit, Quod iam de nouo debeat esse contritus & confessus; sed sufficit vt aliàs ea sit legitimè confessus. Quare non requirit, nisi vt ea confitearis, quæ antea nunquam esset legitimè confessus; sic enim aliorum etiam, quæ olim confessus es, veniam consequeris, vt recedat Corduba & Nauarr. supra.

49 An requiratur confessio generalis.

Dico Quartò: Si quis non habeat peccatum mortiferum, etsi in formula requiratur confessio, probabilius tamen est, non teneri ad confessionem. Ita Nauarr. Corduba, & alij. Ratio est: Quia formula explicanda est de ijs, qui habent materiam necessariam confessionis, id est, peccatum mortiferum. Quomodo intelligendum etiam est præceptum de annua confessione. Notandum tamen, in praxi securius esse semper confiteri.

50 Si careat peccato mortifero.

DVBIVM

DVBIVM VI.

*Virum necesse sit totum opus præscriptum ex-
plere: an saltem, qui partem operis explet,
non etiam partem Indulgentiæ assequatur?*

51
Totum opus
præscriptum,
est explen-
dum.

Respondeo: Probabilius est, eum nihil In-
dulgentiæ consequi, qui non fecerit totum
opus secundum substantiam, siue id morbo, siue
paupertate, siue alio impedimento prouenerit.
Colligitur ex D. Thoma q. 27. art. 3. Antonino
p. 1. titul. 10. cap. 3. §. 4. Nauarro notab. 18.
vbi id fusè probat.

Ratio est: Quia concessio conditionata, qua-
lis est Indulgentiarum, nihil valet, nisi expletâ
conditione. Quæ causa est, cur Pontifex soleat in
Iubilæis facere potestatem Confessarijs commu-
tandi opera præscripta legitime impeditis.

Si nequeas
tunc confite-
ri.

Aduerte tamen: Si dedisti operam vt conse-
teris, tamen ob multitudinem nequiuisti, conse-
queris Indulgentiam, modò proponas postea con-
fiteri. Ratio est: Quia formula intelligenda est
de habentibus peccatum mortiferum, qui potue-
runt confiteri.

DVBIVM VII.

*Virum alium pro alio possit facere opus Indulgen-
tiæ consequenda præscriptum?*

32

Respondeo; Non posse, nisi id exprimat,ur,
vel certè nisi opus sit tale, vt à te fieri cen-
seatur, quamuis per alium facias: sicut cum lar-
giris eleëmofynam per famulum.

Quòd si exprimat,ur in formulâ, potest alius
pro alio facere, & sic alteri Indulgentias consequi.
Ita viui interdù defunctis Indulgentias obtinent.

Non potest tamen alter alteri Indulgentiâ sibi
obtinetam applicare, vt cõmuniter sentiunt Docto-
res: quia fructus iste est personalis, sicut & Sacra-
mentorum; eò quòd sequatur absolutionem, vel
applicationem thesauri, quam solus Prælatus fa-
cere potest.

DVBIVM VIII.

*Virum necesse sit eum in statu gratiæ esse, qui
pro alio Indulgentiam querit seu obtinet,
concedente id formula?*

33

Respondeo: Valdè probabile est, id non esse
necessarium; verùm sufficere, vt is, pro quo
queritur, sit in gratia, siue sit viuus, siue defun-
ctus. Ita Nauar. notab. 22. num. 30. & seqq. Cor-
duba, q. 23. & alij passim. Ratio est: quia Indul-
gentia non nititur illo opere, quod facit peccator,
neque tanquam merito, neque tanquam disposi-
tione, sed solùm, vt conditione quadè extrinsecâ;
quâ posita, Põtifex applicat defuncto Christi satisf-
actiones, quod interdù etiâ sine opere viuorù fa-
cere potest; vt suprâ dictum est ex Nauarro.

DVBIVM IX.

*Virum eadem Indulgentia possit sapius
obtinere?*

Perique Doctores docent nõ posse nisi semel
obtinere, si determinato tempori est alligata;
V. g. cùm durat à primis vesperis, vsque ad occa-
sum solis diei sequentis; vt Indulgentiæ stationũ:
vel cùm durat ad vnã, vel duas septimanas; vt
Indulgentiæ concessæ in forma Iubilæi. Quæ au-
tẽ nõ sũt adstrictè tẽpori determinato, eas sepius,
nempe toties, quoties præstat,ur opus, obtineri.

34
Perique
negant,

Sed contrarium est probabile, scilicet has In-
dulgentias toties posse obtineri, quoties opus præ-
scriptum integrè & legitime præstat,ur. Ita Henri-
quez & quidam recentiores. Tenet Angelus, Ro-
fella, Speculator, & Innocentius IV. Ratio est,
quia vbi lex vel priuilegium non distinguit aut
restringit, nec nos debemus distinguere aut re-
stringere. Vnde quando Iubilæum datur per
duas hebdomadas, qui in priore consecutus est
Iubilæum, & absolutus est à casibus referuatis,
potest rursus secunda hebdomade, repetitis præ-
scriptis operibus, scilicet ieiunijs, visitationibus,
eleëmofynis, eligere Confessorem, absolui à re-
feruatis, & consequi Indulgentiam.

Contrariũ
est proba-
bile.

DVBIVM X.

*Quomodo intelligenda sint quedam Priuile-
gia, qua in Iubilæis conceduntur de facultate
eligendi Confessorem, qui possit absolucere
à referuatis & censuris, dispensare in vo-
tis, &c.*

Respondeo & Dico Primò: Si habeas animũ
consequedi Indulgentias, verè obtines hanc
facultatem, quamuis postea Indulgentias non
consequaris, nec opus præscriptum expleas. V. g.
bonâ fide constituissti consequi Indulgentias, po-
tes eligere Confessorem, & absolui à referuatis,
etiã postea cætera non præstes, quæ ad Iubi-
læum consequendum sunt necessaria. Neque ob
id reincides in censuras, sed absolutio manet vali-
da, quia non pendeat à conditione futuri, sed à
præsenti quæ inerat tibi, nempe ab animo sincero
Indulgentias consequendi.

35
Etsi Indul-
gentias nõ
consequa-
ris, elige
confessorẽ

Dico Secundò: Si quis, v. g. Die Iouis sit con-
fessus & absolutus ex vi Iubilæi, & die Sabbati
rursus incidat in casum referuatum ante Indul-
gentiæ consecutionem, potest denuò vi Iubilæi
absolui. Est etiã cõmuniõ sententia Doctorũ.

Bis absolui
potes,

Dico Tertiò: Si quis factâ Iubilæi promulga-
tione committat casum referuatum spe faciliõris
absolutionis, probabilius est etiã tunc posse absol-
ui vi Iubilæi; quod est contra D. Antoninum &
quosdam alios. Vide Nauar. notab. 34. num. 4.
& Cordub. quæst. 34.

Quid si spe
absolutio-
nis, com-
mittas ca-
sum referu-
atum.

DE PVR.